

AI, auteursrecht en stijlnabootsing

IE Zomerforum
5 juni 2025

Concept d.d. 27 mei 2025

1

Onderwerpen en inleiders

- Like Company / Google vragen, zaak C-250/25 - Dirk Visser
- Szpunar Quizsz - Dirk Visser
- [Stijl?] - Michiel Roels (U Gent)
- NL Rechtspraak - Michiel Smit (U Leiden)
- [Onderwerp] - Luna Schumacher (Pictoright)
- [Onderwerp] - Jet Hootsman (Kunstenbond)

2

Vragen

- Stijlnabootsing?
- Auteursrechtinbreuk?
- Onrechtmatig?
- Criteria?
- Aansprakelijkheid?
- Uitzonderingen / beperkingen?
- Conclusie?

3

Like Company / Google - vragen

In een online publicatie (balatonkornyek.hu) was een [artikel](#) verschenen dat berichtte dat [Kozsó](#), een bekende [Hongaarse zanger](#), nog steeds zijn droom koestert om in de buurt van het [Balaton](#), het grootste meer van Hongarije, dolfijnen te houden in een aquarium.

Bron foto: <https://balatonkornyek.hu/kozso-nem-adja-fel-tovabbra-is-delfineket-szeretne-a-balatonhoz-telepiteni-a-nepszeru-enekes/>

4

- Op de vraag
„Kunt een samenvatting maken in het Hongaars van het online artikel over de plannen van Kozsó voor het plaatsen van dolfijnen in het meer, dat is verschenen op balatonkornyeke.hu?”
- gaf de chatbot [Gemini \(Bard\)](#) van Google een uitvoerig antwoord, inclusief een samenvatting waarin de in verzoeksters persproducten vermelde informatie herkenbaar was verwerkt.

5

Vragen [1]

- Moet “de weergave van tekst die gedeeltelijk overeenstemt met de inhoud van webpagina’s van persbureaus in de antwoorden van een op [een groot taalmodel (large language model, LLM)] gebaseerde chatbot en die plaatsvindt in die mate dat de bescherming van de weergegeven tekst op grond van artikel 15 van richtlijn 2019/790 gerechtvaardigd is, moet worden beschouwd als **mededeling aan het publiek**?”
- Zo ja, is het dan relevant dat dit het resultaat is van een proces waarbij de chatbot uitsluitend op basis van de waargenomen patronen voorspelt wat het volgende woord gaat worden?

6

Vragen [2]

- Moet “het op het waarnemen en vergelijken van patronen gebaseerd trainingsproces van een op LLM gebaseerde chatbot dat het model in staat stelt om taalpatronen te herkennen moet worden beschouwd als reproductie?”

7

Vragen [3]

- Indien het antwoord op de tweede vraag bevestigend is, valt die reproductie van rechtmatig toegankelijke werken dan onder de uitzondering als bedoeld in artikel 4 van richtlijn 2019/790, dat voorziet in vrij gebruik voor tekst- en datamining?

8

Vragen [4]

- “wanneer gebruikers aan een op LLMxgebaseerde chatbot een opdracht geven die overeenkomt met of verwijst naar tekst in een perspublicatie en de chatbot op basis van de opdracht van de gebruiker vervolgens een antwoord genereert waarin de inhoud van de perspublicatie geheel of gedeeltelijk wordt weergegeven, dit moet worden beschouwd als **reproductie door de aanbieder van de chatbot?**”

9

Szpunar Quizsz

- Welke termen mag of moet je (wat betreft Advocaat-Generaal Szpunar) wél gebruiken om auteursrechtelijk beschermde trekken van een voorwerp aan te duiden?
- En welke termen kan je daar beter niet voor gebruiken? En waarom?
 - Lees eerst zijn conclusie van 8 mei 2025 in de zaken Mio en Konektra en vergeet de andere taalversies niet 😊)

10

- ‘persoonlijkheid van de auteur weerspiegeland’
- ‘oorspronkelijk’
- ‘oorspronkelijk karakter’
- ‘mate van oorspronkelijkheid’
- ‘het persoonlijk stempel van de auteur dragend’
- ‘uniek’
- ‘creatief’
- ‘vrije keuze’
- ‘vrije en creatieve keuzen die de persoonlijkheid van de auteur weerspiegelen’
- ‘origineel’
- ‘artistiek’
- ‘esthetisch’
- ‘kunstzinnig’

11

De Asplund Palais Royal Eettafel
van Anya Sebton & Eva Lilja Löwenhielm

Cord Matbord
van Mio

12

Frits Haller

13

Szpunar in Mio en Konektra [dictum]

- onder een werk [wordt] een voorwerp [...] verstaan dat **de persoonlijkheid van de auteur** ervan **weerspiegelt** doordat het uitdrukking geeft aan de **vrije en creatieve keuzen** van die auteur (**oorspronkelijk voorwerp**). Keuzen die zijn ingegeven door verschillende beperkingen waaraan de auteur gebonden is tijdens het creëren van het betrokken voorwerp, alsook keuzen die weliswaar vrij zijn maar niet het persoonlijk stempel van de auteur dragen en zo een **uniek** aspect toevoegen aan het voorwerp, zijn geen creatieve keuzen. Met name de mogelijkheid om tijdens het scheppingsproces **vrije keuzen** te maken, **leidt niet tot een vermoeden van creatieve keuzen**.

14

- **Omstandigheden** zoals de **bedoeling** van de auteur tijdens het scheppingsproces, zijn **inspiratiebronnen** en het gebruik van gangbare **modellen**, de waarschijnlijkheid dat onafhankelijk van het betrokken voorwerp een gelijkaardig voorwerp wordt gemaakt en de **erkenning** van het voorwerp in vakkringen **kunnen** in overweging worden genomen bij de beoordeling van de oorspronkelijkheid van het betrokken voorwerp. Deze omstandigheden zijn echter **geenszins doorslaggevend**. De rechter bij wie de zaak aanhangig is gemaakt moet zich er **zelf** van **vergewissen** dat hij te maken heeft met een **oorspronkelijk** voorwerp om te kunnen verklaren dat dit voorwerp auteursrechtelijke bescherming geniet.

15

- Om een inbreuk op het auteursrecht vast te stellen, moet [de rechter] bepalen of **creatieve elementen** van het beschermde werk op een **herkenbare manier** zijn **overgenomen** in het vermeend inbreukmakende voorwerp.

16

- Het louter ontbreken van een verschillende algemene indruk tussen de twee conflicterende voorwerpen kan niet als voldoende worden beschouwd om een dergelijke inbreuk vast te stellen. Het begrip ,mate van oorspronkelijkheid' van het beschermde werk is voor deze beoordeling niet relevant.

17

- Hoewel een onafhankelijke gelijkaardige creatie geen inbreuk vormt op het auteursrecht, kan de enkele mogelijkheid van een dergelijke onafhankelijke creatie niet rechtvaardigen dat auteursrechtelijke bescherming wordt geweigerd indien is vastgesteld dat creatieve elementen van het beschermde werk zijn gereproduceerd.”

18

Punt 43

- Ik heb [...] de indruk dat er **verwarring** kan ontstaan wanneer de termen „**artistiek**” of „**esthetisch**” worden gebruikt om de door een auteur van een werk gemaakte keuzen of het resultaat van zijn schepping te beschrijven. In bepaalde gevallen kunnen deze woorden worden opgevat als synoniemen voor „creatieve keuzen”. Het is ook juist dat we in ons taalgebruik de formulering „werken van toegepaste kunst” gebruiken.

19

- De term „**artistiek**” wordt echter geassocieerd met een waardeoordeel, in de zin van een **relatief hoge** mate van artistieke prestatie.
- Dergelijke oordelen zijn echter **niet relevant** in het auteursrecht: de bescherming is geenszins afhankelijk van de artistieke (of andere) kwaliteit van het werk, ook niet in het geval van werken van toegepaste kunst.

20

- De term „**esthetisch**” kan worden opgevat als een **verwijzing** naar **alle keuzen** van de maker die geen verband houden met technische of functionele beperkingen.
- Niet elke esthetische keuze weerspiegelt echter noodzakelijkerwijze de persoonlijkheid van de maker en geeft aanleiding tot oorspronkelijkheid.
- Mijns inziens is het derhalve verstandiger vast te houden aan de bewoordingen „vrije en creatieve keuzen die de persoonlijkheid van de auteur weerspiegelen”.

21

Punt 5

- In het auteursrecht van de Unie is voor werken van toegepaste kunst het beginsel van bescherming zonder bijzondere vereisten verankerd.
- De vraag hoe deze bescherming moet worden geboden, is reeds aan de orde gesteld voor het Hof.

22

- In de onderhavige gevoegde zaken wordt het Hof verzocht zijn rechtspraak ter zake te verfijnen. In dit verband gaat het niet om de vaststelling van één enkele beschermingsnorm aan de hand waarvan met zekerheid kan worden bepaald of een voorwerp deze bescherming geniet. Een dergelijk streven zou utopisch zijn.

23

- De aanmerking als werk onder het auteursrecht vereist complexe en noodzakelijkerwijs deels subjectieve beoordelingen die alleen per geval kunnen worden gemaakt.
- Deze aanmerking moet echter binnen de interne markt worden geharmoniseerd, zodat de beschermbaarheid van de „Birkin”-tas en die van de Birkenstock-sandalen in elke lidstaat op basis van dezelfde criteria wordt beoordeeld.

24

Stijl?

Michiel Roels

25

Stijl?

- Stijl, mode of trend
- Manier van werken
- Kunststroming
- Persoonlijke stijl
- (verzameling) kenmerken 'die de persoonlijkheid van de auteur weerspiegelen'
- Inburgering / verwatering

26

Stijl bouwkunst, schilderkunst, muziek

- Romaans, Gotiek, Barok, Romantiek
- Rembrandt, Vermeer, Van Gogh
- Mondriaan – De Stijl
- Picasso - Kubisme
- Willink – Magisch realisme

27

Persoonlijke stijl?

28

Persoonlijke stijl

- Wat is een persoonlijke stijl?
- Wat is het verschil met een persoonlijk stempel?
- Hoe ontstaat een persoonlijke stijl?
- Kan ie verwateren?

29

Bewerkingsrecht en stijlnabootsing in de Nederlandse rechtspraak

Michiel Smit

30

Het bewerkinsrecht

1 Aw:

Het auteursrecht is het uitsluitend recht van den maker van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, of van diens rechtverkrijgenden, om dit openbaar te maken en te verveelvoudigen, behoudens de beperkingen, bij de wet gesteld.

13 Aw:

Onder de verveelvoudiging van een werk van letterkunde, wetenschap of kunst wordt mede verstaan de vertaling, de muziekschikking, de verfilming of tooneelbewerking en in het algemeen iedere geheele of gedeeltelijke bewerking of nabootsing in gewijzigden vorm, welke niet als een nieuw, oorspronkelijk werk moet worden aangemerkt.

31

Hoge Raad (Van Gelder/ Van Rijn) 1946

- dat zonder deze gelijkenis het bezigen van hetzelfde materiaal, het bewerken daarvan volgens eenzelfde, een bepaald artistiek effect opleverende methode, het volgen van den **stijl** nog niet meebrengen, dat nabootsing van het werk in gewijzigden vorm, als vermeld in art. 13 van de Auteurswet, aanwezig is.

32

Hoge Raad (Decaux / Mediamax) 1995

- “dat aan het enkele ontwikkelen of inzetten van een nieuwe mode of stijl geen bescherming krachtens auteurs- of modelrecht toekomt”

33

Bruna / Rolf Rb. Arnhem, 1977

- De Rechtbank is met gedaagde van oordeel dat in het geldend auteursrecht de grenzen zodanig getrokken zijn dat aan een stijl op zichzelf geen auteursrechtelijke bescherming kan worden verleend: slechts de vormgeving van een bepaald onderwerp of een bepaalde gedachten- of gevoelsinhoud in die stijl kan voorwerp van auteursrecht zijn.

34

- ‘Weliswaar zal in het geval van Dick Bruna de grote bekendheid van diens werk eens te meer tot gevolg kunnen hebben dat werk, in zijn stijl door anderen gemaakt, aan hem wordt toegeschreven, doch de Rechtbank is met gedaagde van oordeel dat de grotere bekendheid op zichzelf geen aanspraak geeft op grotere bescherming van de Auteurswet. De beloning voor de ontwikkeling en/of het doen ingang vinden van een stijl op zichzelf, zal niet in het auteursrecht, maar in de kunstkritiek gevonden moeten worden.’

35

Bruna / Rolf Hof Arnhem, 1979

- ‘O., thans ten aanzien van grief I: dat blijkens de tekst, de strekking en het systeem van de Auteurswet onder een werk van letterkunde, wetenschap of kunst, waaraan door deze wet auteursrechtelijke bescherming wordt verleend, moet worden verstaan de uiting van enig idee, enige opzet, enige gevoels- of gedachte-inhoud, waardoor de maker tot zijn arbeid is bewogen, in een bepaalde vormgeving of gestalte; dat derhalve auteursrechtelijke bescherming niet toekomt enkel aan een bepaalde stijl, ook niet de persoonlijke stijl van de maker van een reeks werken in de zin van de Auteurswet;

36

- dat voorts uit het vorenoverwogene voortvloeit, dat als werken van kunst in de zin der Auteurswet ook niet kunnen gelden en geen auteursrechtelijke bescherming toekomt aan, **nog niet vervaardigde kunstwerken die naar stijl in het geheel van het oeuvre van een kunstenaar passen**, of die door nauwe samenhang met diens reeds vervaardigde werken gezegd zouden kunnen worden daarmede een geheel te vormen; dat uit het vorenoverwogene anderzijds voortvloeit, dat hij die enig werk vervaardigt in de stijl van een ander, doch daarbij van deze niet enig bestaand werk geheel of gedeeltelijk bewerkt of in gewijzigde vorm nabootst, geen inbreuk maakt op enig die ander toekomend auteursrecht;'

37

Hoge Raad (Stokke) 2013

- Voorts geldt dat de enkele omstandigheid dat het werk of bepaalde elementen daarvan, passen binnen een bepaalde **mode, stijl of trend** niet betekent dat het werk of deze elementen zonder meer onbeschermd zijn.
- Onderzocht moet worden of de vormgeving van de (combinatie van de) verschillende elementen zodanig is dat aangenomen kan worden dat met het ontwerp door de maker op een **voldoende eigen wijze uiting is gegeven aan de vigerende stijl, trend of mode**.

38

Hoge Raad (Broeren/Duijsens) 2013

Geen stijlbescherming, binnen of buiten het auteursrecht,

- omdat 'bescherming van abstracties als stijlkenmerken een ontoelaatbare beperking van de vrijheid van creatie van de maker zou meebrengen, en aldus een rem op culturele ontwikkelingen zou vormen'.

39

- Volgens vaste rechtspraak van de Hoge Raad brengt het gebruik van hetzelfde materiaal, het bewerken daarvan volgens dezelfde, een bepaald artistiek effect opleverende methode, of **het volgen van dezelfde stijl**, nog niet mee dat sprake is van nabootsing van een werk als bedoeld in art. 13 Aw [...]
- De Auteurswet geeft geen exclusief recht aan degene die volgens een - hem kenmerkende - stijl werkt. Aan deze rechtspraak ligt de gedachte ten grondslag dat de auteursrechtelijke bescherming van abstracties als stijlkenmerken een **ontoelaatbare beperking van de vrijheid van creatie** van de maker zou meebrengen, en aldus een rem op culturele ontwikkelingen zou vormen. (3.5)

40

- Tegen deze achtergrond dient te worden geoordeeld dat het recht geen ruimte laat voor aanvullende bescherming van de maker van een werk op grond van art. 6:162 BW tegen zogenoemde slaafse nabootsing van een stijl of van stijlkenmerken. Een ander oordeel zou meebrengen dat langs die weg alsnog het resultaat zou worden bereikt dat de hiervoor in 3.5 vermelde rechtspraak beoogt te voorkomen.
- Het vorenstaande sluit niet uit dat slaafse nabootsing van een stijl of van stijlkenmerken onder **bijkomende omstandigheden** onrechtmatig kan zijn, maar daartoe is **niet toereikend** dat die nabootsing **nodeloos** is en bij het publiek **verwarring** wekt. (3.6)

41

Conclusie

- Stijl = ‘abstractie’ en als zodanig dus niet beschermd. Creatieve en concrete uitwerking hiervan wel.
- ‘Feitelijke’ beoordeling van wat ‘stijl’ is in werk

Argumenten tegen bescherming van (persoonlijke) stijl:

- De rechter als kunstcriticus?
- Rechtsonzekerheid: afbakening van beschermingsobject (*Levola*)
- Belemmering inspiratie en culturele ontwikkeling

42

Onderwerp

Luna Schumacher

43

Onderwerp

Jet Hootsmans

44

Vragen en discussie

45

Stijlnabootsing van een persoonlijke stijl

- Stijlnavolging
- Opzet?
- Verwarringsgevaar?
- Nodeloos?

46

Verschil met auteursrechtinbreuk?

- Wat is het verschil tussen (een combinatie van) creatieve elementen ('auteursrechtelijk beschermde trekken') en stijlkenmerken?

47

Is het gebruik van AI een 'bijkomende omstandigheid'?

Veronderstelling:

- Het AI-model is getraind op veel, zo niet al het werk van de kunstenaar waarvan de stijl met AI wordt nagebootst.

48

Is een persoonlijke stijl is een persoonsgegeven?

- “alle informatie over een geïdentificeerde of identificeerbare natuurlijke persoon („de betrokkene”)
- als identificeerbaar wordt beschouwd een natuurlijke persoon die direct of indirect kan worden geïdentificeerd, met name aan de hand van een identifier zoals een naam, een identificatienummer, locatiegegevens, een online identifier of van een of meer **elementen die kenmerkend zijn voor de** fysieke, fysiologische, genetische, psychische, economische, **culturele** of sociale **identiteit van die natuurlijke persoon**”
- Wat zijn daarvan de consequenties??

49

Wanneer is er sprake van onrechtmatige of inbreukmakende stijlnabootsing met behulp van AI?

- Als de naam van de kunstenaar wordt genoemd in de prompt?

en/of

- Als de output verwarring wekkend veel lijkt op het werk van de kunstenaar?

50

Wie maakt er inbreuk of handelt onrechtmatig?

- de prompteur

en/of

- de AI-model aanbieder

51

Welke beperkingen zijn wenselijk?

- Privé gebruik?
- Parodie?
- Pastiche?
- Onderwijs en onderzoek?
- Citaat?

52

Welke aansprakelijkheden zijn wenselijk?

53

Guangzhou Internet Court 8 februari 2024

Ultraman

'Ultraman in cartoon style'

54

Moet een AI aanbieder inbreuk aan de output kant tegengaan?

- ‘Alignement’

55

Measure I.2.5. Mitigate the risk of production of copyright-infringing output

1. In order to mitigate the risk that a downstream AI system, into which a generative general-purpose AI model is integrated, repeatedly generates output that infringes copyrights or related rights as protected according to Union law on copyright and related rights, Signatories will

(a) make reasonable efforts to mitigate the risk that a model memorizes copyrighted training content to the extent that it repeatedly produces copyright-infringing outputs and

(b) prohibit copyright-infringing uses of a model in their acceptable use policy, terms and conditions, or other equivalent documents.

56

Anthropic /Universal agreement

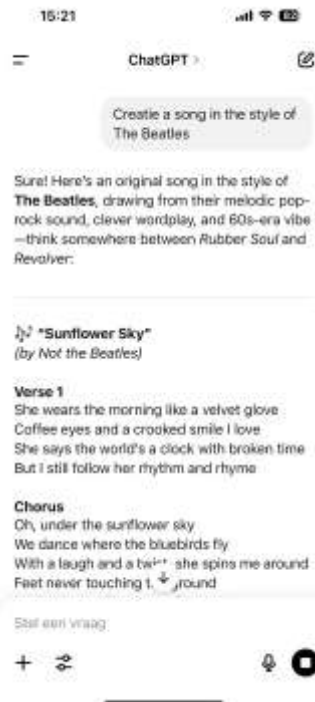
- Artificial intelligence company Anthropic has reached an agreement with Universal Music other music publishers over its use of "guardrails" to keep its chatbot Claude from generating copyrighted song lyrics, resolving part of a lawsuit the publishers filed last year.
- 2 januari 2025

57

"guardrails"

a. Anthropic will maintain its already implemented Guardrails in its current AI models and product offerings. With respect to new large language models and new product offerings that are introduced in the future, Anthropic will apply **Guardrails on text input and output** in a manner consistent with its already-implemented Guardrails. Nothing herein prevents Anthropic from expanding, improving, optimizing, or changing the implementation of such Guardrails, provided that such changes do not materially diminish the efficacy of the Guardrails.

58

59

Stellingen

60

Stelling A

- Als een AI-systeem output genereert die in **herkenbare mate** een **persoonlijke stijl** nabootst dan is er eerder sprake van een **auteursrechtinbreuk** dan in 'normale' gevallen van stijlnavolging
 - met name als niet kan worden aangetoond dat het **AI-model** niet is **getraind op het werk van de betreffende kunstenaar**.

61

Stelling B

- **Opzettelijke** en **verwarrende** nabootsing van de **persoonlijke stijl** van een kunstenaar met behulp van AI is onrechtmatig
 - met name als niet kan worden aangetoond dat het AI-model niet is getraind op het werk van de betreffende kunstenaar.
- Degene die onrechtmatig handelt is de '**prompteur**' die hiertoe opdracht geeft.
- Ook de **aanbieder** van het AI-model die dit niet tegenhoudt handelt onrechtmatig.

62

Stelling C

- Stijlnabootsing staat vrij en moet in alle gevallen gelijk worden beoordeeld, ongeacht de gebruikte technologie.

63

Stelling D

- Het gebruik van AI die getraind is op het werk van een bepaalde kunstenaar(die nog geen 70 jaar geleden is overleden) is een 'bijkomende omstandigheid' die opzettelijke en nodeloos verwarring wekkende nabootsing van de persoonlijke stijl van die kunstenaar onrechtmatig maakt.

64

Stelling E

- Een persoonlijke stijl is een **persoonsgegeven**.
 - Wat zijn daarvan de consequenties??

65

Stelling F

- De **aanbieder** van een AI model dient **verzoeken** om voortbrengselen te vervaardigen in de stijl van een nog levende of minder dan 70 jaar geleden overleden kunstenaar te **weigeren**.
 - Waardoor ook privé-gebruik, parodie en gebruik voor onderzoek en onderwijs onmogelijk worden.

66

Stelling G

- De aanbieder van een AI model dient het **uploaden** van gebruikers van werk van nog levende of minder dan 70 jaar geleden overleden kunstenaars te **weigeren** door dit te vergelijken met bestaand werk van dergelijke kunstenaars.

67

Stelling H

- De aanbieder van een AI model dient de concept **output** te **vergelijken** met **bestaand werk** van levende of minder dan 70 jaar geleden overleden kunstenaars en **niet aan** te **bieden** bij te grote gelijkenis.

68

W.v.t.t.k.